

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Projekt dotyczy zagadnienia natury relacji pomiędzy świadomością fenomenalną a światem fizycznym. Czy świadomość ma naturę fizyczną? I czy można w ogóle sensownie pomyśleć, że świadomość ma naturę fizyczną? Argumentuję, że odpowiedzi na oba pytania są negatywne. Wiąże się to z faktem, że możemy niesprzecznie pomyśleć, że stany świadomości nie są fizyczne (że świadomość występuje bez obecności świata fizycznego albo że stany fizyczne zachodzą bez obecności świadomości). Z faktu tej pojmowalności wynika, że możliwe są światy zombi, tzn. światy identyczne z naszym światem pod każdym względem fizycznym, ale pozbawione świadomości. Oznacza to, że świadomość nie jest zależna od własności fizycznych. Pojmowalna odrębność świadomości i własności fizycznych pociąga też za sobą niemożliwość pojęciowego uchwycenia tezy, że świadomość ma naturę fizyczną.

W kontekście pierwszego problemu argumentuję, że trudno jest nam przyjąć, że zombi są niemożliwe mimo, że są pojmowalne. Nie mamy dobrych powodów, by sądzić, że istnieje przestrzeń światów możliwych, która nie koresponduje z przestrzenią światów pojmowalnych. Ponadto założenie, że zombi są jednocześnie pojmowalne i niemożliwe jest krokiem *ad hoc*. Trudno bowiem wyjaśnić, dlaczego pojmowalność zombi – w odróżnieniu od innych przypadków pojmowalności – miałaby być niewiarygodnym świadectwem możliwości.

W kontekście drugiego problemu bronię dwóch tez. Po pierwsze, nie rozumiemy, jak świadomość może być zależna metafizycznie od własności fizycznych, gdyż nie rozumiemy, jak zombi mogą być niemożliwe mimo, że są pojmowalne. Nie rozumiemy tego, gdyż nie potrafimy tego wyjaśnić. Po drugie, nie możemy sensownie pomyśleć, że pomiędzy stanami świadomości a stanami fizycznymi zachodzi identyczność, gdyż teza, że identyczność psychofizyczna daje się pomyśleć stoi w sprzeczności z pojmowalną odrębnością świadomości i stanów fizycznych. Sprzeczność tę wyjaśniam poprzez analizę pojmowalności w terminach modalnych w ramach tak zwanej semantyki dwu-wymiarowej.

Zagadnienie metafizycznej natury świadomości wydaje mi się wyjątkowo interesujące, gdyż pojęcia filozoficzne, których używamy, gdy mówimy o świadomości różnią się istotnie od pojęć, których używamy, gdy mówimy o rodzajach naturalnych. Na przykład, pojęcia fenomenalne (pojęcia używane przez nas w introspekcji w odniesieniu do naszych własnych stanów świadomości) działają zupełnie inaczej niż pojęcia rodzajów naturalnych, a pojmowalność odrębności stanów świadomości i stanów fizycznych ma zupełnie inny charakter semantyczny aniżeli pojmowalność odrębności rodzajów naturalnych i rodzajów teoretycznych (takich jak woda i H₂O). Różnice te są przedmiotem analizy w moim projekcie.